

Nora kommun
nora.kommun@nora.se

Rektorn vid Karlsängsskolan
monica.aspemyr@nora.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Karlsängsskolan
i Nora kommun

Tillsyn i Karlsängsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nora kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Karlsängsskolan besöktes av Skolinspektionen den 16 maj och 17 maj 2013.

Fakta om skolan

Karlsängsskolan är en grundskoleenhet med 351 elever i årskurserna 7–9. Skolenheten är indelad i åldershomogena klasser. Skolan ligger i centralorten Nora.

Skolenheten är organiserad i tre arbetsenheter (spår 1–3) som vardera leds av en arbetslagsledare kallad spårledare. Skolenheten leds av en rektor. Spårledarna, rektor och biträdande rektor bildar en ledningsgrupp.

År 2012 nådde 83 procent av eleverna i årskurs 9 kunskapskraven i alla ämnen, jämfört med rikets 77 procent. Andelen elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen under de senaste fem åren (2008–2012) varierar mellan 78 och 83 procent. Det genomsnittliga meritvärdet har den senaste femårsperioden (2008–2012) legat under motsvarande värde för riket men har en uppåtgående trend. År 2012 var det genomsnittliga meritvärdet 208 (jämfört med rikets 211).

Andelen elever som var behöriga till gymnasieskolans naturvetenskapliga och tekniska program var 88 procent vilket är högre resultat än i riket. Andelen behöriga till gymnasieskolans övriga program var 88–91 procent (jämfört med rikets 85–88 procent).

Det är skillnad mellan pojkarnas och flickornas kunskapsresultat i årskurs 9. Det gäller framförallt det genomsnittliga meritvärdet där pojkarnas värde år 2012 var 188 poäng medan flickornas var 235 poäng. Flickornas meritvärde ligger över rikets resultat medan pojkarnas ligger under rikets. Det ämne där högst andel elever nått målen år 2012 är teknik med 100 procent och lägst kemi 91 procent.

I en jämförelse med resultaten för riket har skolan, under de tre senaste åren, en högre andel elever med högre slutbetyg än provresultaten på de nationella ämnesproven i matematik och naturorienterande ämnen.

Helhetsbedömning

Utgångspunkten för utbildningen är att alla elever ska nå målen och skolan ska bedriva en verksamhet så att alla elever får möjlighet till detta. Skolans kunskapsresultat för årskurs 9 visar att skolan inte fullt ut ger alla elever möjlighet att nå de kunskapskrav som ska uppnås trots att skolans resultat har ökat sedan några år. Det finns till exempel en ökande skillnad mellan flickors och pojkars resultat. Det finns en strävan från skolans sida att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, både då det gäller att höja pojkars resultat och att ta hänsyn till elevers enskilda behov och förutsättningar.

Skolan arbetar med de elever som är i behov av särskilt stöd och stöd ges i de ämnen där eleven har behov. För att skolorna i kommunen tidigt ska kunna upptäcka elever

som har behov av stöd i sin kunskapsutveckling har Nora ett kommungemensamt program "Läsa, Skriva med kontrollstationer" som följer elevens utveckling från årskurs 1 till 9. Skolans åtgärdsprogram stödjer inte fullt ut processen med särskilt stöd samt att studiehandledning på modersmålet inte ges. Detta är faktorer som kan ha betydelse för elevernas måluppfyllelse.

Skolans kvalitetsarbete utgår från de nationella målen men dessa tydliggörs inte i kvalitetsarbetet. Om målen inte är tydliggjorda finns en risk att rektor och huvudman inte ser de behov som finns och därför inte kan utvärdera de arbetsmetoder och insatser som görs. Verksamheten behöver även dokumentera sina mål och tydliggöra de rutiner och den systematik som styr skolans utvecklingsarbete så att personalen ges möjlighet till medverkan.

Av intervjuer och resultat från olika enkäter framgår att Karlsängsskolan är en skolenhet där eleverna trivs och känner sig trygga.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nora kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska redovisas för Skolinspektionen vid den tidpunkt och på det sätt som anges i det övergripande kommunbeslutet.

Särskilt stöd

Bedömning

Nora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor måste säkerställa att åtgärdsprogrammen tydliggör elevens behov och hur de ska tillgodoses.
- Rektor måste säkerställa att elever erbjuds studiehandledning på sitt modersmål om de har behov av det.

Motivering

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare följer av skollagen att beslut om att utarbeta, respektive att inte utarbeta, ett åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd

Syftet med åtgärdsprogram enligt prop. 2009/10: 165 är att det ska finnas ett dokument för planering och utvärdering av elevens utbildning, så att förutsättningarna för elevens fortsatta lärande blir de bästa. För en elev i behov av särskilt stöd är åtgärdsprogrammet ett pedagogiskt instrument för planering och samarbete mellan lärare, annan personal, elevhälsa, eleven och eventuellt vårdnadshavare samt för uppföljning och

utvärdering av åtgärderna. Arbetet med stödåtgärder ska utgå från elevens behov, elevens styrkor och svårigheter och en analys av vilka hinder och möjligheter som finns i elevens omgivning. Programmet ska omfatta hela elevens skolsituation. Åtgärderna ska vara både kortsiktiga och långsiktiga. De ska relatera till målen i läroplanerna och uppställda kunskapskrav och vara möjliga att följa upp och utvärdera. Det ska också framgå vem som är ansvarig för att stödinsatserna genomförs.

Då rektor utifrån en utredning kommit fram till att en elev har behov av särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram utarbetas. I de redovisade åtgärdsprogrammen från skolan ges en kort beskrivning av elevens studiesituation men ingen beskrivning av elevens behov och hur de ska tillgodoses i relation till de mål och kunskapskrav som finns. I stället hänvisas i åtgärdsprogrammen till prov där eleven ska erhålla minst betyget E eller schematekniska åtgärder såsom undervisning på språkvalstider. När skolans åtgärder inte beskrivs och ställs i relation till mål och kunskapskrav blir det svårt att utvärdera om stödet fått avsett resultat.

I åtgärdsprogrammet ska även framgå information om elevs eller vårdnadshavares rätt att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. För närvarande saknas detta i skolans åtgärdsprogram men samtliga skolor i kommunen kommer till hösten att använda Skolverkets mallar för åtgärdsprogram där sådan information återfinns, varför Skolinspektionen avstår från ingripande i denna del av beslutet.

Studiehandledning

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Vid Karlsängskolan finns, enligt rektorn, elever med annat modersmål än svenska som har behov av studiehandledning på sitt modersmål som inte fått sådant stöd.

Sammanfattningsvis behöver skolan tydliggöra elevens behov i åtgärdsprogrammen, samt i förekommande fall erbjuda elever studiehandledning på modersmålet.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Nora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor måste säkerställa att skolans kvalitetsarbete är systematiskt och dokumenteras.
- Personalen ska medverka i kvalitetsarbetet.

Motivering

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls.

Tillsynen visar att skolans kvalitetsarbete inte är systematiskt. Flera mål följs upp men skolan har ännu inte funnit former och rutiner för sitt kvalitetsarbete och skolans kvalitetsarbete är inte tydliggjort bland lärarna. Detta bekräftas av såväl rektor som lärare. Arbetslagen besvarar en enkät under utvärderingsdagarna, vidare följer de upp sina elevers resultat men utöver det deltar de inte i skolans kvalitetsarbete.

Det framgår av tillsynen att flera olika uppföljningar eller bedömningar görs och till del finns detta dokumenterat. Exempelvis följer rektorn upp och utvärderar skolenhetens arbete utifrån kunskapsresultaten men också det mål som kommunen fastställt. Verksamhetens övriga kvalitetsarbete tydliggörs och dokumenteras inte. Skolan har under några år haft betydande skillnader mellan elevernas resultat på nationella ämnesprov och de betyg som eleverna fått inom matematik och naturvetenskapliga ämnen. Skolan lägger dock inte denna information till grund för sin analys i kvalitetsarbetet.

Vad gäller skolans värdegrundsarbete är både lärare och elever delaktiga. Arbetet stöds av en kammungemensam metod där uppföljningar sker systematiskt och kontinuerligt av elevernas syn på trygghet.

Eftersom endast en del av skolans uppdrag tydliggörs i det dokumenterade kvalitetsarbetet saknar både skolan och huvudmannen underlag för att kunna göra prioriteringar och fatta nödvändiga beslut utifrån skolans behov. Personalen är inte delaktig i analysen av skolans resultat och medverkar inte heller i identifiering av utvecklingsområden.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsarbete inte följer författningarnas krav. Personalen måste involveras i kvalitetsarbetet och i utveckling av undervisningen. Rektor måste tillse att skolans kvalitetsarbete systematiseras och dokumenteras.

Författning

4 kap. 4 och 6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Nora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Rektor måste säkerställa att utbildningen är avgiftsfri.
- Huvudmannen och rektorn måste se till att eleverna erbjuds språkval i enlighet med författningarna.

Motivering

Avgifter

Enligt skollagen ska utbildningen för elever vara avgiftsfri. Elever ska kunna delta i skolans utbildning därför är skolan avgiftsfri med undantag för enstaka inslag som medför en obetydlig kostnad för eleverna.

Skolan genomför friluftsdagar där eleverna erbjuds ett antal alternativa aktiviteter som är kostnadsfria men även alternativ där elever betalar 300 kr för att få delta. Skolin-

spektionen bedömer att kostnaden för t.ex. slalomskidåkningsalternativet är mer än vad som kan anses vara en obetydlig kostnad för eleven. Aktiviteterna under en fri-luftsdag får endast medföra en obetydlig kostnad oavsett om det erbjuds kostnadsfria alternativ.

Språkval

Enligt skollagen ska huvudmannen som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska sträva efter att därutöver erbjuda andra språk som språkval. En elev får i stället för ett språk som erbjudits d.v.s. franska, tyska eller spanska välja något av följande språk som språkval: 1) det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, 2) svenska eller svenska som andraspråk under förutsättning att eleven i övrigt får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, 3) engelska, eller 4) teckenspråk.

Eleverna i Nora kommun får möjlighet att välja mellan tyska, franska och spanska inför årskurs 7 och efter samråd svenska och engelska.

Skolinspektionen bedömer att kommunen inte följer författningarnas krav då det gäller avgifter i skolan och språkvalet eftersom elever inte, i istället för moderna språk kan välja modersmålet, svenska, engelska eller teckenspråk.

Författning

10 kap. 10-11 §§ skollagen

10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5-6 §§ skolförordningen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Nora kommun en anmärkning.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Det finns brister i den skriftliga bedömningen av elevernas kunskapsutveckling som ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne

Motivering

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges i de fall ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga bedömningar från Karlsängskolan daterade i juni 2012. De redovisade bedömningarna beskriver inte elevens kunskapsutveckling utifrån kunskapskrav och mål, i stället redogörs för vilka stödinsatser som genomförts och vad eleven inte kan utifrån arbetsområden och i en del fall vilka mål som inte uppnåtts

Skolinspektionen konstaterar att skolans skriftliga bedömningar inte utgör en fullständig bedömning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kursplanens kunskapskrav och betygskriterier för ämnet. Detta eftersom bedömningen saknar en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av betygskriterierna/kunskapskraven som eleven inte nått.

Skolinspektionen bedömer att skolans skriftliga bedömningar inte utformats i enlighet med författningens krav men eftersom skolan kompletterar elevens kunskapsutveckling med andra handlingar som till stor del uppfyller syftet med skriftliga bedömningar ges en anmärkning. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen åtgärdar bristen varför ingen redogörelse av åtgärderna behöver lämnas till Skolinspektionen.

Författning

10 kap. 22 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Boel Johnson och undervisningsråd Leif Magnusson.

På Skolinspektionens vägnar

Gunnar Olausson
Enhetschef

Yvonne Hoffmann
Utredare/Föredragande

Bilaga: Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).